

12 МАРТ — ПРЕПОДОБНИ ТЕОФАН ИЗПОВЕДНИК

Преподобни Теофан се родил в Цариград в VIII век от знатни родители, които били роднини на императора. Останал рано без баща, той бил поверен на грижите на император Константин Копроним, който, съгласно желанието на майката, го сгодил още малък за дъщерята на един от най-знатните еановници на империята. По такъв начин от най-ранни години земното величие било дял на Теофан. От баща си той наследил богатството и знатността на рода. Достоинствата му скоро му спечелили всеобщо уважение: за него бил отворен пътят към почести и «лава, но младият Теофан останал равнодушен към всички тия предимства. Сърцето му горяло само от любов към Бога и той жelaел едно: да се посвети на служение Господу, като се отрече от слава, богатство и световни радости, защото считал всичко това опасно за душата. Той грижливо изучавал закона Господен, помагал на бедните, но не могъл да изпълни своето намерение и да се отрече от света, понеже се боял да не би да огорчи майки си, която жelaела да го ожени. Теофан изпълнил нейното желание.

След женитбата Теофан открил на съпругата си своя начин на мисли, казал ѝ за своето желание да се отрече от света и да живее в бедност и труд от любов към Господа. «Ти знаеш, възлюбена — казал ѝ той, — не настоящият наш живот е кратковременен, че часът на нашата смърт е неизвестен и че осъждане очаква тия, които са забравили Бога всред житейските радости. Спомни си кого рблажава светото Евангелие: не богатите и силните на тоя свят, но бедните, скърбящите, гладуващите, гонените и оскърбяваните заради Господа Исуса Христа. Тесен път води към вечния живот, а просторният и удобният път води към погибел. Затова аз винаги съм жelaел да раздам имота си на бедните и да служа Богу в смирение, труд и безкористие. Ако и ти си съгласна на това, нека постъпим тъй. когато това бъде възможно.»

Младата жена на Теофан изявила пълна готовност за това. Насъне а двамата видели ангел, който благославял тяхното намерение. Сред дворецовото великолепие, обкръжени от разкош и суетни удоволствия, благочестивите съпрузи водели живот, всецяло предаден на Бога, изучавали Неговия закон, изпълнявали Неговите заповеди и пазели душевна чистота.

Тоя начин на живот не се нравел на Теофановия тъст. Той се надявал, че зет му ще се стреми към високо положение, към почести и богатства и бил недоволен като видял, че той е равнодушен към тия блага и че зет му и дъщеря му сред дворецовия разкош живеят като отшелници и раздават на бедни по-голямата част от своето имущество. Той се оплакал на императора, като го убедил да възложи на Теофан някакво поръчение в отдалечена страна, надявайки се, че дейният обществен живот ще го отвлече от Бога.

Царят дал поръчение на Теофана да отиде в областта на гр. Кизик (Мала Азия), където се появили някакви размирици и народни вълнения. Жена му го придружавала.

Те пътували по море покрай Сигрианските планини, където тогава се подвизавали в труд, пост и молитва много отшелници. Като гледали пустинните планини и тъмните гори, те въздишали по отдавна желания пустинен живот и често слизали от кораба, за да посетят отшелници. Веднъж, като заспал в едно пустинно място, Теофан видял в съня си оня същия ангел, който вече му се бил явил. Ангелът му посочил една отдалечена пустиня и му казал: «Тук ти ще се поселиш, но не сега още. Изпълни възложеното ти дело, а когато бъдеш свободен, ще дойдеш тук.» Същите тия думи били повторени на Теофан и от един благочестив отшелник, който предсказал и това, че той ще се удостои с мъченически венец.

Като стигнал мястото на назначението, Теофан усърдно се заел с поръчаното му дело. Чрез мъдри разпоредби той възстановил в страната реда неспокойствието и след това се върнал в Цариград. Скоро подир това тъстът му умрял, а майка му още по-рано била починала, и Теофан, бидейки свободен, решил да изпълни отдавнашното си желание. Раздал имота си на бедните, като си оставил само малка част. Жена му постъпила в манастир. Той се отправил в Сигрианските планини, постригал се в монашество и като поживял известно време близо до един благочестив

отшелник, построил манастир и после се оттеглил в пустинята. Тук той издигнал нов манастир, където скоро се събрали много братя. Като избрали за игумен един строг и благочестив човек, Теофан напълно му се подчинил наравно с другите братя. Той цял ден работел и се молел. Работата му се състояла в преписване и разпространяване на книги. Чрез продажбата на тия книги той си набавял всичко необходимо и помагал на другите иноци. След смъртта на игумена всички братя единодушно пожелали той да приеме тая длъжност, но Теофан не пожелал да начал-ствува и тайно напуснал манастира.

В пустинното място, където Теофан се поселил, скоро започнали да го посещават благочестиви люде, привлечени от добродетелния му живот и от слуха за чудесата, които той извършвал. По такъв начин се устроила новата обител, която станала известна под името «Велико село». Теофан никак вече не могъл да се откаже от игуменството в тая нова обител, но на дело изпълнявал заповедта на Христа: «Който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга; и който иска между вас да бъде пръв, нека ви бъде раб» (Мат. 20:26—27). Теофан служел на всички братя с най-, голямо смирение, давал им пример на трудолюбие и благочестие и ги поучавал чрез мъдри наставления.

Преподобни Теофан бил повикан да участва в VII вселенски събор свикан в 787 г. в гр. Никея. Този събор трябвало да реши въпроса за почитането на светите икони. Теофан усърдно помогнал на св. патриарх Тарасий в защита на иконопочитанието и след това се върнал в своя ма-Бтир на предишния живот и трудове. Скоро той заболял тежко и вече не могъл да става от легло. Страданията понасял търпеливо и не преставал да прославя Бога и да му благодари за Неговата милост.

Иконоборческата ерес, макар и да била осъдена от VII вселенски събор, изникнала отново при император Лъв Арменец, който жестоко преследвал всички почитатели на светите икони. Той свалил патриарх Никифор, предал на мъчения и заточение преподобни Теодор Студит и много други. Желаяйки да склони на своя страна Теофана, който се ползувал с всеобщо уважение, той пратил да го повикат. Угнетен от болест и старост, Теофан обаче заминал за Цариград, за да защити догматите на Православната църква. Царят пратил при него одного от своите сановници: «Бъди единомислен с нас — казвал му царят чрез своя пратеник — и аз ще обогатя манастира ти! Тебе ще възвелича с почести и ще обсия с милости всичките ти роднини. В противен случай ще те предам на мъчения.»

На мене не са нужни богатствата и почестите на тоя свят — отговорел преподобният. — Аз ги оставих още на младини, за да служа на Гос-пода Исуса Христа. Нима те ще съблазнят сега един старец? А за моя манастир и за роднините ми Бог се е погрижил.»

Царят видял, че увещанията и заплахите са напразни и заповядал да затворят Теофана в тъмница. От тъмницата преподобни Теофан изпратил писмо на царя, като защищавал поклонението на светите икони. Но царят се разгневил, пратил да разрушат манастира на преподобни Теофан и да разгонят учениците му, а самия него заповядал жестоко да бият, без да пощади нито старостта му, нито болестното му състояние. Измъченият старец след това бил изпратен на заточение на остров Самотраки, където скоро се поминал.

След смъртта на императора разпръснатите ученици на преподобни Теофан се събрали отново, възобновили изгорения манастир «Велико село» а пренесли в него светите мощи на своя учител, когото Господ прославил чрез чудеса и след смъртта му.